

Latvijas Okupācijas muzeja

apkārtraksts nr. 41, 2016. gada vasarā, Rīgā

Iemūrētie

Manā 85. jubilejā Latvijas Okupācijas muzeja saime man un Aijai uzdāvināja biļetes uz Ērika Ešenvalda un Ineses Zanderes operu *Iemūrētie*. Iespaidīga, muzikāli un filozofiski rosinoša, bet arī simboliski nozīmīga metafora par lieliem mērķiem un upuriem, ko prasa to sasniegšana. Nepārprotami mājiieni uz mūsdienām senu leģendu ietērpā. "Bibliotēka – nākotnes ēka" – ēka no tīras gaismas. Zinšu glabātava – arhitektūra – politika. Te kaut kas šķiet pazīstams arī mums. Pazīstams arī stāsts par tumšajiem spēkiem, kuri naktī nojauc to, kas pa dienu uzcelts.

Te nu mūsu Nākotnes Nams. Tautas atmiņas glabātava – arhitektūra

– politika. Šajās dienās atkal politika. Tumšā un gaišā. Jaunākais no Rīgas būvvaldes atkal prasa vēl neuzceltā nojaukšanu, beidzot skaidrā tekstā pieprasot izmaiņas arhitektūrā, kuru īstenošana izkropļotu Gunāra Birkerta metaforu par okupācijas pārvarēšanu ar gaišo piebūvi un noslēdzošu gaismas sienu. Tas prasītu jaunu plānošanu, jaunas saskaņošanas un vēl daudz laika bez jebkādas garantijas, ka neradīsies atkal jauni iebildumi un sprunguļi spieķos, kā jau visu pagājušo gadu. Tas varētu nozīmēt paša muzeja upurēšanu.

Taču šajās dienās radusies jauna iespēja jau gandrīz vai pirms celšanas nojaukto Birkerta vīziju tomēr īstenot. Saeima 19. maijā otrajā lasījumā

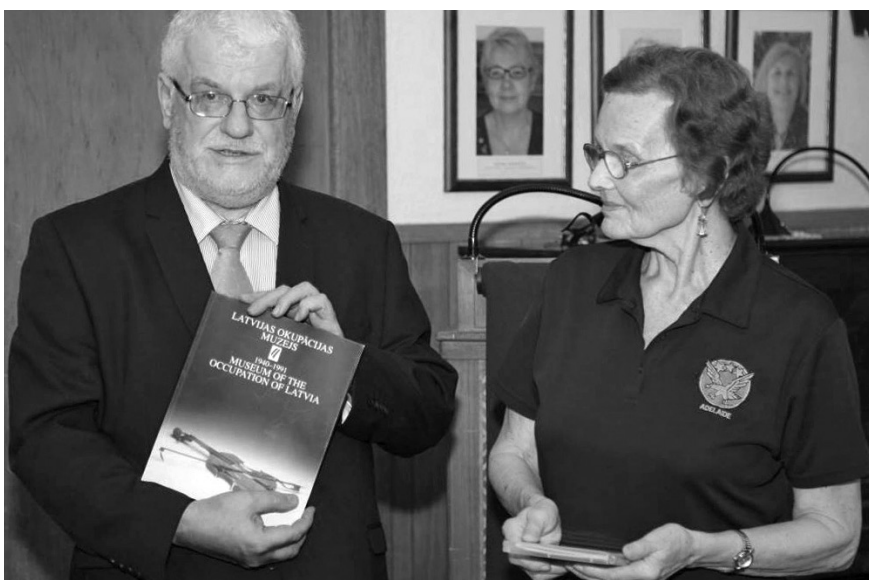
apstiprināja papildinājumus Okupācijas muzeja likumā, kas paredz (1) muzejam un Padomju okupācijas upuru piemiņas memoriālam piešķirt "nacionālā interešu objekta" statusu un (2) nozīmēt Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju kā atbildīgo institūciju par būvniecību, bet Būvniecības valsts kontroles biroju – par būvdarbu kontroli. Tas nozīmē, ka Rīgas būvvaldei vairs nebūs noteikšana par Nākotnes Nama īstenošanu tā iecerētajā veidolā pēc jau gatavajiem un saskaņotajiem plāniem un ka celtniecības gaitu nevarēs apturēt tiesu procesi. Visi Nākotnes Namā iesaistītie izšķirušies spēkus koncentrēt uz šo Saeimas piedāvāto iespēju.

>>

>> Iemūrētie

Vai izdosies? Vēl priekšā trešais lasījums. Prezidenta paraksts. Vēl jāsaģaida iespējami mēģinājumi likumprojektu apstrīdēt vai apturēt. Jāiztur. Visiem laba vēlētājiem – ja gribat palīdzēt, rakstiet uzmundrinājuma vēstules Saeimas deputātiem un Latvijas kultūras ministrei, valdībai un prezidentam. Viņiem jāzina, ka paļaujamies uz viņu solījumiem. Ir jāizdodas. Tad ar labu apziņu varēsim kā savu upuri un ziedu jaunajā ēkā iemūrēt kapsulu ar visu to vārdiem, kuri uzticējās un ticēja. Tie būs mūsu iemūrētie. Un muzejs būs. //

Valters Nollendorfs,
OMB valdes priekšsēdis

Tiekoties ar Austrālijas latviešiem, muzeja direktors Gunārs Nāgels dāvina Okupācijas muzeja grāmatu "Daugavas vanagu" Adelaides nodaļas vadītājai Guntai Rudzītei. 2016. gada 12. martā "DV" mītnē Adelaidē

Muzejs turpina strādāt!

Saspiestajos un bieži vien saspringtajos apstākļos muzejs turpina sekmīgi pildīt savu uzdevumu – ATCERĒTIES, PIEMINĒT un ATGĀDINĀT.

Iepriecinoša ir statistika, ka šā gada sākumā muzeja pagaidu telpas Raiņa bulvārī 7 ir uzņēmušas vairāk apmeklētāju nekā tajā pašā laika periodā pērn.

12. maijā mēs stāstījām par mūsu sāpīgo un sarežģīto 20. gadsimta vēsturi Svētā Krēsla valsts sekretāram kardinālam Pjetro Parolinam un viņa delegācijai, kuras sastāvā bija Svētā Krēsla apustuliskais nuncijs arhibīskaps Pedro Lopezs Kintana, Romas Katoļu baznīcas Rīgas arhibīskaps metropolīts Zbigņevs Stankevičs un citi garīdznieki. Irānas ārlietu ministrs Mohammads Džavads Zarifs pēc savas īsās vizītes 2. jūnijā ierakstīja viesu grāmatā: "Visiem latviešiem, kuri cīnījās par savām tiesībām un savu pašnoteikšanos." Tāpat esam uzņēmuši daudzus vēstniekus un citas augstas amatpersonas.

Muzejs turpina darbu ar skolēniem un skolotājiem. Divās dienās martā vēstures, sociālo zinību un

politikas skolotājiem notika kursi "Latviju atstājot. Izceļošana. Bēgšana. Izsūtīšana". Ir izstrādātas vairākas jaunas nodarbības skolēniem, piemēram, "Eksāmens muzejā", lai palīdzētu 9. un 12. klašu skolēniem sagatavoties centralizētajam eksāmenam Latvijas un pasaules vēsturē.

Jūnijā saņēmām interesantu audioierakstu – 1969. gadā veiktu interviju ar pazīstamo nacistiskās Vācijas un Padomju Savienības dubultagentu latvieti Orestu Berlingu.

Stūra māja ir kļuvusi par iecienītu vietu lekcijām un citiem pasākumiem, kas atspoguļo čekas darbību. Valstij piederošās ēkas pārvaldnieks VAS "Valsts nekustamie īpašumi" ir paredzējis veikt vērienīgu remontu visām iekštelpām 2017. gada beigās un 2018. gadā. Ēka būs slēgta uz kādu gadu, bet jau tagad esam sākuši izstrādāt prasības remontētājiem, lai saglabātu čekas cietuma autentiskumu un lai būtu piemērotas telpas jaunai izstādei par čekas darbu Latvijā un pašu ēku.

Pirms diviem gadiem sazinājāmies ar "Latvijas Pastu" un ierosinājām tam izdot piemiņas marku bloku

2016. gadā saistībā ar 1941. gada 14. jūnija deportāciju un Litenes traģēdijas 75. gadadienu. Šī iecere īstenojusies, un 14. jūnijā muzejā prezentēja jauno pastmarku. Pie reizes pasts visas dienas garumā muzejā zīmogoja markas ar pirmās dienas zīmogu, kas filatēlistiem ir ļoti pieprasīts pakalpojums.

9. maijā muzeja ierasto kārtību izjauca anonīms zvanītājs, kurš krieviski informēja, ka muzejā esot bumba. Izsaucām policiju un evakuējām muzeju. Telpu pārbaudē bumbu neatrada, tomēr muzeja darbība bija traucēta uz pāris stundām. Tāds pats gadījums tieši 9. maijā bija pirms trim gadiem.

Muzeja direktoru ir intervējuši dažādi ārvalstu žurnālisti, un raksti publicēti gan angļu, gan poļu valodā. Pirmajā pusgadā latviešu sabiedrībai sniedzu prezentācijas Adelaidē, Melburnā un Sidnejā Austrālijā, kā arī Amerikas Latviešu apvienības 65. kongresā Losandželosā. //

Gunārs Nāgels,
Latvijas Okupācijas muzeja
direktors

Pikets "PAR"

Lai mudinātu deputātus otrajā lasījumā balsot par grozījumiem Okupācijas muzeja likumā, 19. maijā pirms plenārsēdes pie Saeimas nama rīkojām piketu, kurā pulcējās muzeja darbinieki, biedrības biedri, represētie un muzeja atbalstītāji, kopumā ap 80 cilvēku

Ekspozīcijas kuratoram doktora grāds vēstures zinātnē

Latvijas Universitātes Vēstures zinātnes nozares promocijas padomes sēdē 8. jūnijā muzeja ekspozīcijas kurators Kārlis Dambītis aizstāvēja promocijas darbu "Latvijas armijas artilērija 1919.–1940. g.: vieta bruņotajos spēkos, struktūra un uzdevumi". Darbu recenzēja vēsturnieki Kaspars Zellis, Aleksandrs Ivanovs un Vālters Ščerbinskis. Sveicam jauno vēstures zinātnu doktoru! //

Dr. hist. Kārlis Dambītis

■ Mūsu ļaudis

2016. gada 4. maijā Valsts prezidents Raimonds Vējonis pasniedz Pēterim Bolšaitim Triju Zvaigžņu ordeni (Foto – Valsts prezidenta kanceleja)

Muzeja mantzinis ar Triju Zvaigžņu ordeni

Sogad aprīlī Ordeņu kapituls par nopelniem Latvijas valsts labā Triju Zvaigžņu ordeņa IV šķiru piešķīra Pēterim Paulim Bolšaitim, ķīmijas zinātņu doktoram (PhD), sabiedriskajam darbiniekam, tulko-tājam un mecenātam, bet muzejam vissvarīgāk – ilggadīgam Latvijas Okupācijas muzeja biedrības finanšu plānotājam un uzraugam.

Valsts atzinība ir pelnīts pagodinājums Pēterim Bolšaitim, savukārt Latvijas Okupācijas muzejs ir lepns, ka Pēteris darbojas mūsu vidū. Aicinu atcerēties, kā viņš sasaistījās ar Okupācijas muzeju. "Mans pirmais kontakts ar Okupācijas muzeja ideju bija viena "3x3" nometne Garezerā. Tur par šo ideju stāstīja Paulis Lazda. Es par to sajūsminājos un tikos ar OMFA (*Latvian 50 Year Occupation Museum Fund Support Group*) dibinātāju komandu, kas visi bija klīvlādieši: Rūsiņš Albertiņš, Ilze Švarca, Verners Rūtenbergs. Vairs

Pēteris Bolšaitis

neatceros, kura mājās tas notika, bet mēs tikāmies un pārrunājām Okupācijas muzeja atbalsta fonda ideju. Nezinu, vai es esmu uzskatāms par

dibinātāju, bet, ja ne, tad ļoti tuvu tam, jo es iesaistījos no paša, paša sākuma. Ļoti drīz uzņēmos atbildību par finansēm. Sākumā ziedojumus

virzīja caur Amerikas Latviešu apvienību vai Pasaules Brīvo latviešu apvienību, tās abas darbojās vienā ēkā, un tur visi man bija labi pazīstami. Bija saziestoti 100 000 dolāru. Kad OMFA ieguva tiesības saņemt ziedojumus ar nodokļu atlaidi, ielīkām tos atsevišķā OMFA kontā. Tie bija 100 000 dolāru, bet tagad muzejam viss kopā ir ap 3 000 000 dolāru. Labs pieaugums!"

Pēteris un viņa dzīvesbiedre Īra paši arī ir 100 dāsnāko muzeja ziedotāju pulkā. No 2006. līdz 2011. gadam Pēteris Bolšaitis bija Latvijas Okupācijas muzeja biedrības priekšsēdis, vēlāk atkal vadīja Finanšu komisiju. Pētera pieredze un iemaņas ir ļāvušas droši ieguldīt un uzglabāt muzejam ziedotos līdzekļus gan cauri pasaules finanšu krīzei, gan cauri labākiem laikiem.

Dažos vārdos par Pētera dzīvi. Pēteris Bolšaitis dzimis 1937. gadā kapteiņa Aleksandra Bolšaiša un zobārstes Elzas Bolšaites (dzimusi Grinbergs) ģimenē. Pēc tēva deportācijas 1941. gadā un nāves Sibīrijā 1942. gadā viņš kopā ar māti un māsu 1944. gadā bēga uz Austriju. 1947. gadā devās uz Venecuēlu. Izglītību ķīmijas inženierzinātnēs Pēteris ieguva ASV. 1964. gadā – doktora (PhD) grāds Delavēras Universitātē. Pēteris strādājis pētniecībā un bijis pasniedzējs Vācijas, Venecuēlas un ASV institūtos un universitātēs. 1997. gadā kopā ar sievu Īru pārcēlās uz pastāvīgu dzīvi Rīgā. Aktīvi darbojas arī korporācijā "Fraternitas Lettica". Pēteris un Īra Bolšaiši ir nodibinājuši arī savu stipendiju studentiem Vitolu fondā.

Ar Triju Zvaigžņu ordeni apbalvo par sevišķiem nopelniem tēvijas labā, kas var izpausties valsts, pašvaldības, sabiedriskajā, kultūras, izglītības, zinātnes, sporta vai saimnieciskajā darbībā. Ordenis nodibināts 1924. gadā par piemiņu Latvijas valsts tapšanai un atjaunots 1994. gadā. Tā devīze ir *Per aspera ad astra* – Caur ērkšķiem uz zvaigznēm. ¶

Līga Strazda,
OM sabiedrisko attiecību
speciāliste

Muzeja darbs

Muzeja veidoto dokumentālo filmu komplekts tagad arī USB formātā

Audiovizuālo materiālu krātuves jaunumi

Aizvadītā gada nogalē pirmizrādi piedzīvoja muzeja Audiovizuālo materiālu krātuves jaunākā dokumentālā filma "Zedelgema". Šogad filmu vairākkārt izrādīja latviešu saietos ārpus Latvijas, piemēram, Amerikā un Austrālijā. Filmas autors un režisors Andrejs Edvīns Feldmanis vēl turpina pētniecības darbu par Zedelgema kara gūstekņu nometni un latviešu leģionāru pieredzi. Pētījumu iecerēts publicēt Latvijas simtgades laikā. Paldies visiem, kuri atsaucās un sniedza liecības filmas tapšanas laikā! Ja jūs varat sniegt vēl kādas papildu ziņas par Zedelgemu, lūdzu, rakstiet mums uz e-pastu lelde.neimane@omf.lv vai fa@omf.lv.

Jaunā veidolā esam sagatavojuši arī

iepriekšējos gados trīs tapušās filmas "Prom no mājām", "Nometinājumā" un "Mājupceļš". Filmas balstītas uz Okupācijas muzeja vāktajām video-liecībām un vēsti par 1949. gada 25. marta deportācijām Latvijā. Tagad tām ir arī subtitri angļu valodā un ērti lietojams formāts – USB zibatmiņa. Papildus filmām zibatmiņā ir arī trīs pielikumi ar vēsturnieku komentāriem un dokumentu skaidrojumiem latviešu valodā. Komplekta cena ir 25 EUR, to var iegādāties muzeja grāmatu galdā vai interneta veikalā muzeja tīmekļa vietnē. Filmu trailerus var noskatīties muzeja YouTube kanālā: <http://ej.uz/fh8p>. ¶

Lelde Neimane,
OM Audiovizuālo materiālu
krātuves vadītāja

Vairāk nekā 200 skolotāju apmeklēja Izglītības nodaļas tālākizglītības kursus

Kursu apliecību pasniegšana skolotājiem mākslas muzejā "Rīgas Birža" 2016. gada 30. martā

Muzeja Izglītības nodaļa no 2014. gada rudens līdz 2016. gada martam vēstures, sociālo zinību un politikas skolotājiem rīkoja kursus "Latviju atstājot. Izceļošana. Bēgšana. Izsūtīšana". Kursu mērķis bija palīdzēt skolotājiem izprast Latvijas vēstures jautājumus, kas saistīti ar Otrā pasaules kara notikumiem un to sekām mūsdienu sabiedrībā, kā arī rosināt skolotājus vēstures mācīšanai izmantot muzejus, izstādes un notikumu vietas.

Pateicoties Okupācijas muzeja ziedotāju, Kultūras ministrijas, mākslas muzeja "Rīgas Birža" un atsevišķu lektoru atbalstam, kursi bija bezmaksas. Piecas kursantu grupas, kopumā 220 skolotāju, izmantoja šo iespēju un saņēma Rīgas Izglītības un informatīvi metodiskā centra apstiprināto tālākizglītības kursu apliecības.

Pēc kursiem saņēmām skolotāju

atsauksmes, kas sniedz gandarījumu un iedvesmo nākamo kursu programmas veidošanai.

"Pēc nopietnas kursu apmeklēšanas pieredzes – beidzot! – īsti profesionālās pilnveides kursi! VISAS VEIKSMES, un uz tikšanos!"

"Vislabākais bija tas, ka nebija visādu "ampelēšanas" (darbs grupās, pāru darbs, sajūtu zīmēšanas utt.) – tās ir jau apgūtas, un arī darba pieredze ir pietiekami liela. Ļoti augstas kvalitātes lekcijas, kurās ir jaunākā informācija, pētījumi, tā ir lielākā kursu vērtība. Patika kursu precizitāte."

"Paldies! Kursos tika domāts ne tikai par to, lai skolēniem tiktu dotas jaunas zināšanas, bet arī pašiem skolotājiem. Parasti skolotājs ir tas, kurš ved skolēnus ekskursijās, šoreiz bija patīkami, ka ved pašus skolotājus. Mierīgi un bez uztraukumiem par skolēniem skolotājs varēja baudīt

piedāvāto. Gaidīšu piedāvājumu nākamajiem kursiem! Par kursu norisi stāstījām skolas vadībai un pamatskolas metodiskās komisijas sēdēs."

"Kursu saturs un norise sniedza virkni ideju, kā mācību darbu par šīm tēmām organizēt jēgpilnu, saistošu skolēniem un skolotājam. Jāatzīst, ka pirmo reizi biju tik izsmieļošā ekskursijā pa Vecrīgu! Redzētais un dzirdētais lieti noderēs mācību stundu sagatavošanā un idejām ekskursijai."

"Seminārs ļoti labi organizēts, saistošas tēmas, interesanti lektori. Un ekskursijas! Tik daudz citu kolēģu gatavoto materiālu, no kuriem varēšu mācīties un izmantot! Nav žēl pavadītā laika, kaut braukt uz kursiem nācās iepriekšējās dienas vakarā, lai nokļūtu laikus. Noteikti ieteikšu kolēģiem apmeklēt OM rīkotos kursus un arī pati noteikti ieradišos atkal! Paldies!" //

Inguna Role,
OM Izglītības nodaļas vadītāja

Sagatavots jaunās ekspozīcijas objekts – multimedijis "Latvieši pasaulē 1944–1991"

Baltiešu protesta demonstrācija PSRS prezidenta Mihaila Gorbačova vizītes laikā Otavā, Kanādā, 1990. gada maijā

O kupācijas muzeja pārbūvētajā ēkā tiks izveidota jauna ekspozīcija par Latvijas valsts izveidošanos, Padomju Savienības un nacistiskās Vācijas okupāciju Latvijā, izsūtījumu un Gulaga nometnēm, Atmodas gadiem, neatkarības atjaunošanu un okupācijas radītajām sekām. Jaunajā ekspozīcijā atklās arī latviešu trimdas politisko un kultūras darbību mītņu valstīs – Austrālijā, ASV, Kanādā, Argentīnā, Brazīlijā, Venecuēlā, Lielbritānijā, Vācijā, Zviedrijā un citur. Plašākai un padziļinātākai latviešu trimdas atspoguļošanai kā viens no jaunās ekspozīcijas objektiem ir sagatavots interaktīvs multimedijis "Latvieši pasaulē 1944–1991".

Multimediju veido četras daļas. Pirmā – "Atstājot Latviju 1944–1945" – atklāta 2014. gadā; otrā – "Latvieši Eiropā 1945–1951" atklāta pagājušogad. Saturiski plašākās ir pēdējās divas daļas, kas izveidotas šopavasar, – "Latvieši Rietumu pasaulē 1944–1991" un "Cīņa par Latvijas neatkarību 1944–1991".

Stāstot par latviešiem Rietumu pasaulē no 1944. gada līdz 1991. gadam,

uzsvērta Latvijas juridiskā pēctecība, kad valsts okupācijas gados turpināja darboties Latvijas pārstāvniecības – sūtniecības Vašingtonā un Londonā, trimdas organizatoriskā struktūra un Pasaules Brīvo latviešu apvienības izveidošanās, daudzpusīgā kultūras dzīve un valodas saglabāšana, latviskā izglītība un trimdas latviešu ieguldījums un devums mītņu valstīs.

Visus trimdas gadus latviešu trimdinieku politiskās darbības galvenais mērķis bija Latvijas valsts neatkarības atjaunošana, par ko hronoloģiski no 40. gadiem līdz 1991. gadam, uzsvērot katrā desmitgadē būtiskākos politiskos notikumus, stāstīts ceturtajā daļā. Cīņa par Latvijas neatkarību sākās jau 40. gados, kad Cufenhauzenā (Rietumvācijā) 1949. gada 15. maijā notika Padomju Savienības okupēto Eiropas valstu pārvietoto personu – armēņu, čehu, slovāku, igauņu, latviešu, lietuviešu, poļu un ukraiņu – protesta demonstrācija pret PSRS okupāciju Austrumeiropā un Centrāleiropā. Pirms 67 gadiem protesta demonstrācijas rezolūcijā bija teikts: "Uzticībā Rietumu demokrātijām un Atlantijas un Apvienoto Nāciju Har-

tas principiem mēs gaidām, ka brīvo tautu pasaule rūpēsies, lai boļševisma verdzinātās zemes atbrīvotu no šī cilvēku necienīgā jūga un izbeigtu reliģiskās vajāšanas, necilvēcīgo politisko teroru un veselu tautu fizisku iznīcināšanu." Līdz pat 1991. gadam latviešu trimdinieki aktīvi un uzstājīgi pasaulei atgādināja un Padomju Savienībai pieprasīja: "Izbeigt Padomju Savienības nelikumīgo Igaunijas, Latvijas un Lietuvas okupāciju."

Multimedijis sagatavots, izmantojot Latvijas Okupācijas muzeja, Latvijas Nacionālās bibliotēkas un Latvijas Nacionālā arhīva materiālus. Izsaku pateicību Inesei Auziņai-Smitai (Lielbritānijas Latviešu dokumentācijas centrs un arhīvs), Gunāram Bērzarīnam, Uldim Bluķim, Miķelim Dancim, Ritai Dronei, Inārai Graudiņai, Ritai Džonsonei, Vitai Kristovskai, Aijai Ebdenei, Brigitai Tamužai un Ģirtam Zegneram, Amerikas Latviešu apvienībai un Pasaules Brīvo latviešu apvienībai par dotajiem materiāliem, atsaucību un palīdzību. //

Aija Ventaskraste,
OM vēsturniece

Lekciju cikls Stūra mājā

Lekciju cikla Stūra mājā lektore Eva Eglāja-Kristsone

Rīgas dome šā gada sākumā atbalstīja muzeja izstādes "Izstaigā Stūra māju" vadītājas Aijas Abenes izstrādāto projektu – lekciju ciklu par KGB (čēkas) darbības ietekmi uz atšķirīgām sabiedrības daļām.

Pirmo lekciju "Kultūras sakari kā KGB plakāts" lasīja Latvijas Universitātes (LU) Literatūras, folkloras un mākslas institūta pētniece Eva Eglāja-Kristsone. Komiteju kultūras sakariem ar tautiešiem ārzemēs 1964. gadā formāli nodibināja kā biedrību, bet faktiski tā bija čēkas pilnībā pārraudzīta organizācija. 1965. gadā nodibināja tās Literatūras sekciju. Tās dibinātāju vidū bija rakstnieki un dzejnieki Ilgonis Bērsons, Miervaldis Birze, Arvīds Grigulis, Žanis Grīva, Mirdza Ķempe, Zigmunds Skujiņš, Ojārs Vācietis, Andris Vējāns, Imants Ziedonis un citi. Vēlāk tika dibinātas vēl sešas sekcijas, to dibinātāju

vidū bija Raimonds Pauls, Džemma Skulme, Vija Artmane un citas slavenības. Kultūras sakaru komitejas sekciju pārstāvji bija tie latvieši, kuri oficiāli drīkstēja satikties ar trimdas tautiešiem. Lekcija notika sadarbībā ar biedrību "ELJASO".

Otrajā lekcijā LU Vēstures institūta pētnieks Zigmārs Turčinskis dalījās pieredzē, kā strādāt ar PSRS valsts drošības iestāžu dokumentiem. Specifiskā satura un terminoloģijas dēļ šie dokumenti nav viegli uztverami. Lai nepieļautu kļūdas izpēti laikā, visi iegūtie fakti jāpārbauda, iespēju robežās konfrontējot tos ar citos avotos atrodamiem dokumentiem, aculiecinieku liecībām u. tml. Vēsturnieks minēja, ka nekritiska uzticēšanās visam, kas rakstīts, ir tikpat bīstama kā pieņēmums par to, ka čēkas dokumentācija vienmēr ir sagrozīta.

Trešajā lekcijā LU Vēstures un filozofijas fakultātes doktorante un

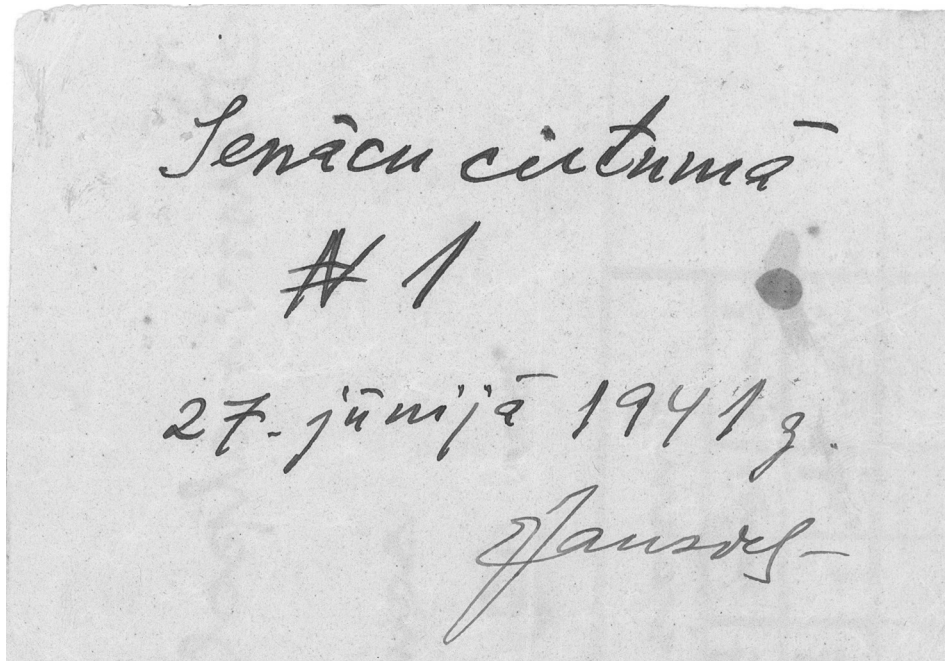
Latvijas Nacionālā vēstures muzeja "Dauderu" nodaļas vadītāja Olga Miheļoviča referēja par politiskajām prāvām pret ebrejiem. Minētie piemēri hronoloģiski pārklāja periodu no 40. gadu vidus līdz pat 80. gadu beigām, uzsverot tieši "lidmašīnas aizdzīšanas lietu" jeb tā dēvēto Ļeņingradas–Rīgas prāvu (1970–1971), kas pēckara periodā ieguva plašu starptautisku rezonansi un kļuva par paraugprāvu.

Rudenī muzeja vēsturniece Inese Dreimane sniegs pārskatu par vietām Rīgā, kas saistītas ar KGB represīvo darbību, bet bijušais padomju sporta funkcionārs Daumants Znatnajs aprakstīs čēkas darbību sporta laukā.

Pirmo triju lekciju ierakstus var noskatīties muzeja tīmekļa vietnē www.omf.lv.

Aija Abene,
"Stūra mājas" projekta vadītāja

Stūra mājā atvērs izstādi 1941. gadā Centrālcietumā nošauto piemiņai

Edgara Roberta Jansona (1906) pašrocīgi rakstīts apliecinājums par ievietošanu Rīgas Centrālcietumā. Edgars Jansons bija gumijas izstrādājumu fabrikas "Kvadrāts" inženieris ķīmiķis. Apcietināts 1941. gada 24.–26. jūnijā darba vietā. Nogalināts ar šāvienu pakausī. Ekshumēts 4. jūlijā un identificēts 5. jūlijā. Apbedīts Rīgas Meža kapu "Baltajos krastos" 6. jūlijā

Muzejs 7. jūlijā gatavojas atklāt jaunu izstādi "Pēc mums vēl ilgi zeme skums". Tā veltīta 99 komunistiskā terora upuriem, ko čekisti nošāva un apraka Rīgas Centrālcietumā. Noziegums notika 1941. gadā no 27. līdz 29. jūnijam. Izstāde atradīsies bijušās čekas galvenās mītnes pagalmā Rīgā, Brīvības ielā 61, un papildinās jau tur esošo Latvijas Okupācijas muzeja ekspozīciju.

"Mēs esam izdarījuši to, kas jau sen bija nepieciešams: atdodam visiem noslepkavotajiem vārdu un lielākajai daļai – 56 – arī seju. Līdz šim, izņemot tuviniekus, visa pārējā pasaule pēc izskata pazina tikai Arnoldu Čuibi un Miervaldi Lūkinu. Ar izstādi mēs atdodam noslepkavotajiem pēdējo godu, savukārt sabiedrībai – iespēju bezpersonisko statistiku ieraudzīt kā reālus cilvēkus," teic izstādes autore vēsturniece Inese Dreimane. Līdz šim par Centrālcietuma traģēdiju zinā-

šanas bija visai paviršas. Tikai 2014. gadā sākās padziļināta izpēte, lai noskaidrotu nogalināto vārdus, arestu iemeslus un slepkavības apstākļus.

Latvijā padomju okupācijas pirmo gadu no 1940. gada 17. jūnija līdz 1941. gada 1. jūlijam mēdz dēvēt par Baigo gadu. Šī viena gada laikā komunistiskā režīma represīvā iestāde čeka arestēja vismaz 3745 Latvijas pilsoņus, bet nogalināja 400. Arestēto civiliedzīvotāju beztiesas nošaušana Centrālcietumā bija viens no pēdējiem komunistiskā režīma noziegumiem 1941. gadā.

Noziegums sāka atklāties pēc padomju varas bēgšanas – 1. jūlijā, kad Rīgu pārņēma vācu karaspēks. Vēl mūsdienās daudzās ģimenēs ir saglabājušies nostāsti par vecvecākiem vai vecvecāku vecākiem, kas gājuši uz Centrālcietumu meklēt pazudušos tuviniekus.

Atrokot bedres, tika atrasti 98 nošauti vīrieši (vienu atrada vēlāk), no kuriem drīz atpazīna 69. Šī informāci-

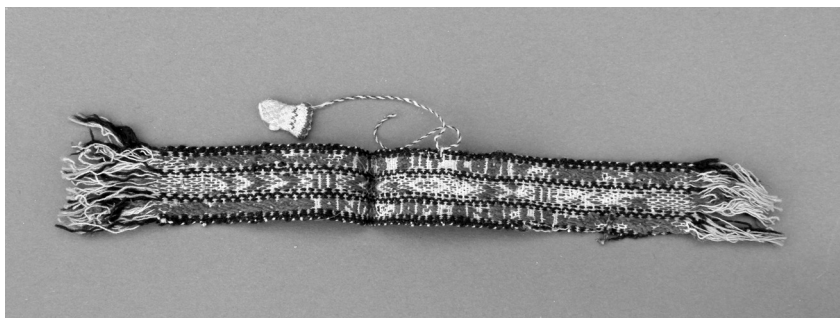
ja tā arī palika nepapildināta līdz mūsdienām. Jaunākās izpētes gaitā izdevās iegūt biogrāfiskas ziņas par lielāko daļu no bojāgājušajiem. Nogalināto vidū bija 79 latvieši, septiņi krievi, seši ebreji, četri vācieši, viens polis un viens norvēģis. Vienā gadījumā tautība nebija nosakāma neprecīzi uzrakstīta vārda un uzvārda dēļ.

Vācu okupācijas vara šo čekas noziegumu izmantoja savos – antisemitiskās propagandas – nolūkos. Savukārt otrās komunistu okupācijas (1944/1945–1990) periodā šo notikumu nedrīkstēja pieminēt. Rezultātā slepkavības kļuva par statistiku, kuras traģismu gandrīz neviens vairs nesaskatīja. Izstāde ir veltījums bojā gājušo cilvēku piemiņai un pēdējā goda atdošana.

Izstādes pamatā ir muzeja vēsturnieces Ineses Dreimanes pēdējo divu gadu pētījumi, ko vizuālajā tēlā iedzīvinā mākslinieks Rolands Vēgners. Vēl izstādes radošajā grupā strādāja Rihards Pētersons un Līga Strazda. //

Jauniegvumi

Sagatavojusi Taiga Kokneviča,
Okupācijas muzeja galvenā krājuma glabātāja

Prievīte, ko ieslodzījuma laikā 1948. gadā Rīgas Centrālcietumā audusi Anna Krīma un dāvinājusi **Andrejam Spolem**. Prievītē ieausts teksts: "Labi būs būt. Andrejam Anšelis." Abi jaunieši apcietināti par darbošanos jauniešu pretošanās grupā. Anna Krīma draugu lokā saukta par Anšeli.

Irēnas Rozes dāvinātā vijole ar futrāli, kas piederēja viņas mātei Aīnai Kosmodemjanskai. Vijole paņemta līdzī uz nometinājuma vietu Krasnojarskas novadā 1941. gada 14. jūnijā.

Laura Ērenpreisa dāvinātais seifs, kurā bijušais LPSR milicijas virsnieks Vasiļijs Kononovs (1923–2011) savā dzīvesvietā Rīgā glabāja dokumentus un, iespējams, ieročus. V. Kononovs Otrajā pasaules karā bija padomju partizāns, pēc kara LPSR milicijas virsnieks. 1944. gada maijā kopā ar savu partizānu vienību iznīcināja visus Mazo Batu sādžas (tagadējā Kārsavas novada Goliševas pagastā) iedzīvotājus. 2004. gadā notiesāts par kara noziegumu izdarīšanu pret civiliedzīvotājiem.

Anitas Mellupes dāvinātais suņādas kažoks, kas piederējis Anitas Mellupes tēvam Artūram Bērziņam. Viņš kopā ar dzīvesbiedri Valentīnu Bērziņu un saviem vecākiem Jāni un Annu deportēti 1949. gada 25. martā no Rīgas apriņķa, nometināti Tomskas apgabala Kolpaševas rajona Inkino ciemā. Tomskas apgabala Kargasokā suņus (laikas) speciāli audzēja, lai rudenos iegūtu suņādas. No tām izgatavotu kažoku valkāja virs aitādas kažoka.

Anša Reinharda dāvinātā ceļojumu lāde, ko, braucot no bēgļu nometnēm Vācijā caur Parīzi un Marseļu Francijā uz nākamā dzīvesvietu Marokā ar kuģi "Djenne" 1950. gadā, izmantojusi Reinhardu ģimene – ārsts Jānis Reinhards, viņa sieva Gaida un dēls Ansis.

Jolantas Kublinskas Latvijas Republikas karogs. To starpkaru periodā iegādājās un lietoja Jolantas Kublinskas vecaistēvs Ernests Visockis. Pirms padomju okupācijas karogu Ernests Visockis noslēpa savas mājas bēniņos Rīgā, Kundziņsalā. Ģimene zināja, ka bēniņos glabājas Latvijas Republikas karogs, bet nezināja tā precīzu atrašanās vietu. Karogu, ieraktu zāģa skaidās, atrada mājas bēniņos 2015. gada oktobrī, veicot mājas rekonstrukcijas darbus.

■ Muzeja atbalstītāji

Dzidra Ozoliņa ziedo savas māsas piemiņai

Latvijas Okupācijas muzejs pērnā gada oktobrī saņēma ziedojumu – 160 000 dolāru, ko Dzidra Ozoliņa velta savas māsas Rasmaš Kemmes piemiņai. Tas ir pats lielākais vienreizējais privātais ziedojums muzejam.

Silvija Rūtenberga, muzeja pārstāve ASV, izzināja un pierakstīja Dzidras stāstu.

Rasma un Dzidra, divas māsas ar latviski skanīgiem vārdiem, uzauga Sietiņos, lauku saimniecībā Rembates pagastā netālu no skaistās Lielvārdes. Dzidra ar prieku atceras Lielvārdes baznīcu Daugavas krastā. Viņa stāsta: "Vecāki bija strādīgi, kārtīgi, it īpaši tēvs. Viņš patiešām bija labs. Nekā mums netrūka. Man patika strādāt lauku darbus. 1935. gadā tēvs nomira, māte turpināja vadīt lauksaimniecību." Tad pienāca 1940. gads. 1944. gadā māte izlēma, ka ar meitām nevēlas dzīvot krievu pakļautībā, un pievienojās bēgļu straumei uz Vāciju. Bēgļu gaitas

tika pārdzīvotas bez īpašiem briesmu brīžiem. Dzidra min, ka badu viņa nav cietusi. Vācijā patvērās Ansbachā, kur viņas atrada darbu slimnīcā. Kad sākās bēgļu izceļošana, māte uzskatīja, ka jābrauc uz Ameriku. 1950. gadā viņas nonāca Sakramento, Kalifornijā. Darba iespējas tur bija ierobežotas, un, sekojot Rasmai, māte un Dzidra nonāca Čikāgā. Tur 1952. gadā Dzidra apprecējās ar Elmāru Ozoliņu. Visi strādāja darbus, kādus vien varēja dabūt, dzīvoja saprātīgi un taupīgi. Vispirms bija jāatmaksā bēgļu aprūpes organizācijai ceļa nauda braucienam uz Ameriku. Ar laiku labklājība vairojās. Dzīvi bagātināja latviešu sabiedrība un sarīkojumi. Dzidras vīram īpaši tuva bija latviešu draudze. Ikkatrā mājā, kur viņi dzīvoja, vienmēr bija skaisti iekopti dārzi ar ziedošiem krūmiem un puķu bagātība. Bija iespēja ceļot. Dzidrai vislabāk patika Šveice. Četras reizes viņi bija arī Latvijā. Latvijas notikumiem Dzidra dzīvojusi līdz, gan esot

latviešu sabiedrībā, gan ar laikrakstu starpniecību. Represijas skārušas arī māsu radus – brālēna ģimene tika deportēta. Par viņu – Ulđi Niedru – ir apraksts Dzintras Gekas grāmatā "Sibīrijas bērni". Visu dzīvi Dzidra pavadīja saskanīgā kopībā ar māsu Rasmu Kemmi. Viņa saka: "Esmu pateicīga, ka nepiedzīvojām komunismu Latvijā. Izbraucām un te labi dzīvojām, tomēr sirds man un mātai vienmēr piederēja Latvijai. Latviešu tauta ir laba tauta, to saku aiz mīlestības pret Latviju. Es te nekad neiedzīvojos, nejutus mājās."

Dzidra piebilst, ka Rasma bija iekrājusi naudiņu nebaltām dienām, bet pēkšņi aizgāja mūžībā 96 gadu vecumā. Viņas vēlēšanās bija, lai viņas iekrājums, 160 000 dolāru, nonāktu Latvijā. Dzidra izlēma to ziedot Okupācijas muzejam. Dzidra lūdza uzsvērt – Okupācijas muzejam Dzidra Ozoliņa ziedo savas māsas Rasmaš Kemmes piemiņai. //

Valteram Nollendorfam – 85

Latvijas Okupācijas muzeja biedrības valdes priekšsēža Valtera Nollendorfa 85. jubilejas svinības 22. martā

Sveicam muzeja pārstāvi Austrālijā lielajā jubilejā

Muzeja pārstāve Ināra Graudiņa šopavasār svinēja nozīmīgu mūža jubileju. Muzejs novēl jubilārei laimi, veselību un vēl daudz kopīgi paveiktu labu darbu!

Ināra Graudiņa (dz. Kaziņa) piedzima 1936. gada 19. aprīlī Rīgā. Viņas māte bija skolotāja, bet tēvs – Latvijas armijas virsnieks. 1944. gadā, pirms tēvam bija jāiet uz fronti, māte, māsas un Ināra pārcēlās pie radiem Spāres pagastā Kurzēmē. Tēvs no kara neatgriezās, pazuda bez vēsts pie Opockas Krievijā.

Māte ar četrām meitām devās bēgļu gaitās – ar kuģi, kas brauca uz Vāciju, atstāja Ventspils ostu. Vācijā tika nodzīvoti pieci gadi. 1949. gadā ģimene pārcēlās uz Austrāliju. Ināra Melburnā pabeidza vidusskolu un izstudēja par farmaceiti. Ilgus gadus viņa strādāja *Royal Hospital for Women*. Kopā ar vīru Valdi izaudzināja meitu Sandru un dēlu Andi. Ināra vienmēr ir bijusi aktīva latviešu sabiedrības dzīvē. Viņa ir uzņēmusies arī palīdzēt Latvijas Okupācijas muzejam, kas jau ilgus gadus paļaujas uz Ināru kā savu "seju" Austrālijā. Paldies, Ināra, par muzeja darbā ieguldīto sirdi! //

Ināra Graudiņa

Valentīnei Lasmanei – 100

Valentīnes Lasmanes 100. dzimšanas dienas svinības Latvijas Nacionālās bibliotēkas korē

Latvijas Nacionālajā bibliotēkā 16. maijā notika svinīgs sarīkojums par godu Valentīnes Lasmanes simtajai dzimšanas dienai. Sveikt jubilāri bija ieradusies tuvinieki, draugi, filmu studijas

"VFS", Latvijas Mutvārdu vēstures pētnieku asociācijas "Dzīvesstāsts" un Latvijas Okupācijas muzeja pārstāvi. Svinībās interneta tiešraidē piedalījās arī gaviļniece. Viņa ir viena no nedaudzajām sievietēm, kura vācu okupācijas

laikā līdzdarbojās Latviešu Centrālās padomes bēgļu laivu organizēšanā uz Zviedriju. Vēlākajos gados, dzīvodama Zviedrijā, viņa aktīvi aizstāvēja padomju režīma politieslodzītos, mācīja latviešu valodu un kopa kultūru. //

■ Muzeja viesi

Maijā muzejā viesojās Ilze Stokvuda (*Stockwood*) un Edīte Lazovska. Ilze ir ievērojamā fotogrāfe, krāsu fotogrāfijas pamatlicēja Latvijā Jura (Georga) Benjamiņa (1918–1993) meita un šobrīd domā par sava tēva fotogrāfiju albumu nodošanu muzeja krājumā. Pirms vairākiem gadiem Ilze Stockwood uzdāvināja muzejam grāmatu – Kanādas latviešu pianistes Veras Leinvēberes sarakstīto atmiņu stāstījumu "Raudāt nav laiks" (*No Time to Cry*). Tā vēsti par autores pārdzīvojumiem bēgļu gaitās Otrā pasaules kara laikā. //

Attēlā no kreisās: Valters Nollendorfs, Edīte Lazovska un Ilze Stokvuda

Svētā Krēsla valsts sekretārs ar delegāciju Okupācijas muzejā 12. maijā

Muzejā viesojas Irānas ārlietu ministrs

2. jūnijā muzeju apmeklēja Irānas Islāma Republikas ārlietu ministrs Mohammads Džavads Zarifs (Mohammad Javad Zarif). Ministrs bija gandarīts, ka arī Irānas karogs ir attēlots muzeja ekspozīcijas daļā, kurā uzskaitītas dažas no valstīm, kuras neatzina Latvijas inkorporēšanu Padomju Savienībā. Viņš piebilda, ka Irāna bija starp pirmajām valstīm, kuras atzina Latvijas atjaunoto neatkarību 1991. gadā. Ministrs ierakstīja viesu grāmatā: "Visiem latviešiem, kuri cīnījās par savām tiesībām un savu pašnoteikšanos"

Ar ziedojumiem GODINĀTI

no 2015. gada 1. jūlija līdz 2015. gada 31. decembrim

* Ziedojumi Nākotnes Namam

** Ziedojumi Draudzīgajam izai-
cinājumam

**Inese AUZIŅA-SMITA, ju-
bilejas velte** – EUR 25,- Rūta
Astra Jēkabsons;

**Lidija DORŅINA-LAS-
MANE, 90 gadu jubilejā** –
EUR 100,- Inese Auziņa-Smita;
Rasma Kārklīņa; Lalita Rūta
Muižniece; Maija Sinka;

**Artūrs GAIĶIS, 85 gadu
dzimšanas dienā** – USD 100,-
Jānis un Velta Lazda;

**Renāte GRĀVERS, jubilejas
velte** – USD 100,- Inese Apelis;
**Aivars un Brigita JERUMA-
NIS, 50 gadu laulības jubile-
jā** – USD 200,- Dzintra un Jānis
Janavs;

**Dzintra KUKAINIS, 80. ju-
bilejā** – USD 150,- Silvija Ruten-
bergs;

**Vilmars KUKAINIS, 85. ju-
bilejā** – USD 150,- Silvija Ruten-
bergs;

**Austra PIŅĶIS, 95. dzimša-
nas dienā** – USD 100,- Jānis un
Velta Lazda;

**Ilze SCHWARTZ, sveicot ju-
bilejā** – USD 200,- Silvija Ruten-
bergs;

**Richard SCHWARTZ, 80.
dzimšanas dienā** – USD 100,-
Silvija Rutenbergs;

>>

- >> **Ilona un Jānis STUDENTS, 50 gadu laulības jubilejā** – USD 200,- Ilona Students; **Irēna TENTERE, jubilejā** – CAD 50,- Ilga Andersons; Arnis un Baiba Bredovskis; Vilis Dāboliņš; Rinalds Eglītis; Dāvis Kaņeps; Niks Ozoliņš; Arnolds Smiltnieks; Jānis un Irēna Tenteris; 20,- Vijolīte Alksnis; Lilija Darkevics; Rasma Tērauds; **VELTĪJUMS 90 gadu jubilejā Irenai I.** – USD 50,- Maija Grimbush.

Ar ziedojumiem PIEMINĒTI

no 2015. gada 1. jūlija līdz 2015. gada 31. decembrim

* Ziedojumi Nākotnes Namam

** Ziedojumi Draudzīgajam izai-
cinājumam

14. jūnija kolekte – USD 500,- Grand Rapidas Latv. Aglo-
nas Dievmātes katoļu draudze*;
300,- Grand Rapidas Latv. Aglo-
nas Dievmātes katoļu draudzes
Dāmu komiteja*; 250,- Viliman-
tikas un Mančesteras Ev. lut. drau-
dze; 130,- Grand Rapidas Latv. ev.
lut. draudze;

14. jūnijs – USD 1000,- Pauline
un Zigfrids Zadvinskis*; 820,- ano-
nīmi kopziedojumi; 500,- Jānis un
Astrīda Melgalvis*; 300,- Grand
Rapidas Latviešu biedrība*; Vija
Bowles*; 200,- Grand Rapidas
Latv. Kredītsabiedrība*; 100,-
Grand Rapidas Latv. biedrības
dāmas*; Andrejs un Pam Dauga-
vietis; Vija un Arvīds Dāvidsons*;
Aija un Jānis Kukainis; Inga un
Davids Zadvinskis*; 50,- Inese
un Udell Blanchard; Anna un
Don Dauksts; Indulis un Myrna
Liepiņš; Ilmars Melbārdis; Ivars
Petrovskis; Maija un Ron Rus-
sell; Brons un Marija Visockis;
Edmunds Zadvinskis*; Jānis Za-
dvinskis*; 35,- Antonija Sinkevičs;
25,- Jeff un Ingrida Heinze; Olga
Jansons; Ginta un Ryan McNally;
Elizabete Vittands; 10,- Ligita An-
dersons;

**14. jūnijā un 25. martā izsū-
tītie** – AUD 215,- Melburnas
Latviešu organizāciju apvienība;

Pēteris un Meta ĀBOLS, Irma RAČEVSKIS – USD 150,- Tomas un Maija Spera-
kas;

Jānis APSĪTE – USD 100,- Jā-
nis Lazda;

Ilsa BAGBY – USD 200,- In-
grid Bagby;

Ilga BAUMANE YOUNG –
USD 100,- Aija un Andrejs Pelše;

Edmunds BAUMANIS –
CAD 50,- Patrick Keys un Sheila
O'Brien; EUR 100,- Guntis un
Ina Kalnājs;

Tālis BERGS – USD 300,- Inta
Grace;

Ilze BERKOLDS – USD 50,-
Jānis un Toni Praudiņš;

Juris BLUMFELDS – USD
300,- Aija Blumfelds;

**Kārlis BĻODNIEKS, pie-
minot Latviju 94. dz. dienā**
– AUD 1000,- sieva Ausma Bļod-
niece*;

Visvaldis BOKUMS – USD
1000,- Biruta Bokuma-Kelley;

Velta BRIKMANIS – USD
200,- Ārija Brikmanis*;

Aristīds CERS – USD 50,- Ju-
ris Meisters;

Tāļvaldis DUMPIS – USD
150,- Arnis un Dagmara Tubelis;

Emīls Leons EGLĪTIS – GBP
1000,- TESTAMENTS;

Ilga EILAU – USD 100,- Bau-
maņu un Nordwing ģimenes;

Bernis EPERMANIS – USD
100,- Korp. Beveronijas Berna
Epermaņa Fonds;

Vija FREIMANIS – USD 50,-
Vita Ramanis;

Andrejs GĀLE – USD 100,-
Viesturs un Eva Gāle;

Arturs GINTERS – USD 50,-
Aija un John Sedlak*;

Alfreds GRAUDIŅŠ – AUD
300,- dzīvesbiedre Lonija Grau-
diņa;

**Anna un Jānis GRAUDIŅŠ,
vecāki** – EUR 300,- Valdis Grau-
diņš;

Valters GRĪNBUSŠ – USD
250,- Iveta Grīnbuša;

Emīlija JĒKABSONS – USD
100,- Viola un Jānis Lācis;

Zigurds KĀRKLIŅŠ – USD
100,- Jānis un Velta Lazda;

Jēkabs KĻAVIŅŠ – USD 50,-
Jānis Kļaviņš;

Nadija un Arnolds KOPĀNS
– USD 100,- Kārlis Kopāns;

Gunārs KRŪMIŅŠ – USD
100,- Biruta Schultz;

Zigrīda KUDREŅICKIS –
USD 50,- Arnolds Kudreņickis;

**Jūlijs Elmārs KŪLNIEKS,
miris 15.09.2015.** – AUD
2055,- draugu kopziedojums zie-
du vietā Jūlija Elmāra Kūlnieka
bērēs*;

Rasma ĶEMME – USD
160 000,- māsa Dzidra Ozoliņš;

Dainis LIEPIŅŠ – USD 50,-
Liega Arnett;

Inta MAČS HASENKAMP –
USD 7100,- Bruce Hasenkamp
(7000,-*); 2000,- Edward un Joan
Anders;

Maija OZOLS – USD 250,- Māris, Ēriks un Emīlija Antons, Ilze Berzins un Mirdza Malinzak;
Reinis PABĒRZS – GBP 161,- kopziedojums Reiņa Pabērza bērēm (A. Āboliņš, A. Bond, C. Collins, E. Goba, L. James, K. Penkoks, A., I., I. un Z. Piķelis, U. Pinka Finks);
Evalds PALDE un Elza PALDE PLATO – USD 100,- Indra un Mark Moore*;
Edvīns PENIŠIS, miris 26.09.2015. – AUD 250,- DV Kanberas nodaļa Austrālijā; 50,- DV Austrālijas valde; DV Melburnas nodaļa;
Rita PETRIČEKA – USD 200,- Vija Mangulis un Marija Kalniņš;
Daina PLICS – USD 100,- Jānis Lazda;
Alma PODREČIKS MAČS – USD 8500,- Andris Mačs*;
Rūta PRAUDIŅŠ – USD 100,- Jānis un Toni Praudiņš;
Kārlis un Karlina PRIEDE – USD 50,- Antra Priede Berger;
Andrejs PURMALIS – USD 10 000,- DV apvienība Kalamazū*;
Augusts PUŠPURS, miris 21.11.2015. Monreālā – CAD 100,- Jānis un Gita Lukstiņš; 50,- Jānis un Jadviga Bunkis;
Egils RAMIŅŠ – USD 50,- Inese Kaņeps;
Jānis RAUDIŅŠ – USD 20,- Juris Raudiņš;
Arnolds RUPERTS – USD 100,- Jānis Lazda;
Andrejs SAKŠA – USD 50,- DV Milvoku apvienība;
Margarita SIDERS – USD 200,- Ilze Muehlenbachs;
Jāzeps SIVGALS – USD 30,- Regina Haug;
Daina SPRŪDE – USD 50,- Aina un Jānis Baumanis ar ģimeni;
Irēne STRĪPNIEKS – USD 50,- Vēsma un Andris Baltmanis;
Zinaida STRODS – USD 500,- radu un draugu kopziedojums Zinaidas Strods bērēm;
Dina ŠILLERE-TILTIŅA – EUR 135,- anonīms; 50,- Sarma Margareta Svilāne; 25,- Uldis Ivars Grava; Valdis Grāveris;
 Georgs Alberts Spoģis; 20,- Agnese Gailuma; Andris Grīnbergs; Sanita Treimane; Anita Zakatis-tova; 15,- Nauris Sedlers; Ilma Zālīte; 10,- Kristīne Marcinkeviča; USD 200,- Robert Blumberg; 100,- Ināra un Gunārs Blumbergs; Maija Paegle; 90,- Baiba Stepe;
Oskars TILTINŠ, kapteinis – USD 100,- Rasma Arsons;
Biruta ŪDRIS – AUD 1695,- kopziedojums Birutas Ūdris bērēm;
Elmārs E. VĪTOLIŅŠ – USD 100,- Vitauts Vītoliņš;
Zariņš Oskars ZARIŅŠ – USD 50,- Dzintra Laima Zariņš.

Piezīme. Grand Rapidu Latv. organizāciju gadskārtējā sarīkojuma ziedojumi 14. jūnija piemiņai atrodami kopējā sadaļā pēc ziedojuma summas un organizācijas vai privātpersonas. Pateicamies Grand Rapidu organizāciju Padomei par organizēto ziedojumu summas norādi Nākotnes Namam un ceļa izdevumiem skolu jaunatnes braucieniem uz Okupācijas muzeju.

Ziedojumi DAŽĀDIEM MĒRĶIEM

no 2015. gada 1. jūlija līdz 2015. gada 31. decembrim

* Ziedojumi Nākotnes Namam

** Ziedojumi Draudzīgajam izai-cinājumam

*** Ziedojumi Kluso varoņu pro-jektam

AUD

2000,- DV Kanberas nodaļa Aus-trālijā*; DV Melburnas nodaļa; Sidnejas Latviešu biedrības Dāmu kopa*; **1000,-** DV Vanadžu Mel-burnas kopa; **361,-** Ināra un Valdis Graudiņš; **200,-** Melburnas Lat-viešu biedrības bibliotēka; **100,-** Balaratas Latviešu ev. lut. draudze

Austrālijā; Tāivaldis Ābele; Valdis Bērziņš; Ausma Rozīte; **50,-** Ha-rijs Bergers; Inese Drēziņa; Līvija Graudiņa; U. Jankovskis*;

CAD

1000,- Margers un Vija Gros-kaufmanis*; Jānis Paliņš; **750,-** Dzidra Krūmiņš; **500,-** Latviešu Pensionāru biedrība Kanādā; Jā-nis Brežinskis*; Viesturs un Edī-te Zariņš*; **465,-** Vankuveras Latv. ev. lut. draudze; **350,-** Jānis Šņuciņš*; **300,-** Marianna Stein-manis; **250,-** Kārlis Millers*;

200,- anonīms*; Vija Ilziņš*; Jānis Ozols (100,-*); Lilita Rod-man; Jānis Roze; Kārlis Vasarājs; **100,-** Toronto Latviešu biedrī-ba; Alberts Bērziņš*; Valdis Brie-dis*; Pāvils un Laila Cakuls; Lilita Ķelle*; Jānis Langins; Rota Otto; Rute Pakalns; Kaspars Tūters; Aina Zibens; **50,-** Jānis Bunkis; Regina Dīriņš*; Ināra Jackson; Voldemārs un Andra Kankis; Venta Lucs; Gunars Reinfelds; Gundars Roze; Arnold un Giseline Stigners*; Edīte Taylor; Rasma Tērauds; Valdis Tikiņš; >>

>> EUR

3144,40 SIA Lāčplēša centrs***; **1000,-** Māra Apel-Blūmiņš*; Visvaldis Dzenis; Andrejs Ozoliņš***; Māris Roze*; Inese Vaidere; Vilis Vītols***; **600,-** Dr. Maksims Strunskis; **500,-** Greve Gymnasium; Monika von Hirschheydt***; **370,-** Dienvidfloridas Latviešu biedrība; **300,-** Evarts Anosovs; Guntis Bērziņš***; Ilse Liss Haas; Laima Urdze; **250,-** I. Ozoliņas-Bērziņas ārsta prakse; Oskars Ozoliņš***; **200,-** Dzintra Bungs***; Ingrida Kariņa-Bērziņa*; **150,-** Dr. Eckhart Neander***; **100,-** Deutschbaltisch-Estnischer Förderverein e.V.; Paulis Ivars Apelis; Gatis Bažbauers***; Uldis Blukis*; Līga Gēmute; Tots Viesturs Grins***; Gertrude Ieviņa; Artūrs Krišjānis Kariņš***; Ģirts Valdis Kristovskis un Ilze Rūdolfa***; Sandra Lielbarde; **90,-** Georgs Andrejevs***; **80,-** Ance Gobiņa; Maija Sinka***; **75,-** Eiropas Latviešu apvienība***; Ērika un Bruno Ādamsons (mazmeitas Eivorijas vārdā); **50,-** Inese Auziņa-Smita; Aija Ebdene; Uldis Ivars Grava (25,-*), (25,-***); Astrīda Jansone***; Baiba Kangere***; Rasma Kārklīņa***; Valdis Liepiņš***; Gert von Pistohlkors***; Aivars Zīters; **40,-** Juris Imants Balputnis*; **30,-** Helmut un Ch. Kause***; **25,-** Ilgnese Avotiņa; Andrejs Lubkans; **20,-** Courtney Gray; **5,-** Ainārs Dimants***; Līga Strazda*;

GBP

3000,- Latviešu Nacionālā padome Lielbritānijā*; **100,-** Andrejs Ozoliņš;

USD

21 000,- Jānis un Velta Lazda (jaunās ekspozīcijas iekārtoša-

nai)*; **7000,-** Edward Anders***; **5000,-** Arturs Grava (Jura Jan-koviča grāmatas tulk. angļu valo-dā); Ieva Mateus; Juris Žagariņš*; **3000,-** Edgars Bērziņš; Dr. Sigri-da Renigers*; **1500,-** Klīvlandes Latviešu biedrība; Lāču Ģimenes fonds; Marta un Pēteris Balodis*; Ilze H. Stalis; **1200,-** Ņujorkas Studiju grupa (beigusi darboties); **1000,-** Ģenerāļa Kārļa Goppera fonds ASV; Minneapolis Sv. Paula latv. ev. luter. draudze; Ņūbransvi-kas un Leikvudas Latv. ev. luter. draudze; Ņudžersijas Latv. fe-derālā kredītsabiedrība; Evarists Bērziņš; Valters Nollendorfs**; Jūlijs Vilde; **500,-** DV apvienība Ņujorkā (iespējai apmeklēt OM no lauku skolām); Latviešu bied-rība Vašingtonas štatā; Vašing-tonas Latv. ev. luter. draudze un Dāmu komiteja; Edgars un Inta Bārs; Sigurds Brīvkalns; Karen E. Greever; Dzintra un Vilmārs Kukainis; Paulis Lazda***; Ul-dis Roze***; Drs. Ilze un Richard Schwartz***; Juris Upatnieks; Maija Veinberga-Hinkle; Mirdza Vītiņa; Jānis Zeltiņš; **400,-** Mil-voku Sv. Trīsvienības latv. ev. lu-ter. draudze; Dagmāra un Ilmārs Kalniņš; Dagnija Krēsliņš; Daira Skriblis*; **300,-** Gunta un Ārijs Pakalns; Maija Zīle*; **255,-** Ivars Avots; **250,-** DV Milvoku apvie-nība; Skenektedijas Latv. ev. lut. draudze; Andrejs Robiņš; **200,-** Ilga Dudziak; R. Finlayson; Zinta un Arvids Kūlīts; Aivars Kuplis; Kārlis un Margaret Ķirsis; Man-freds Munters; Jānis un Gundega Peniķis; Minjona un Gatis Plūme; R. un O. Skostiņš; Biruta un An-dris Spruds; Sylvia Ūdris; Edvīns Upītis; **160,-** Sirakūzu Latviešu biedrība; **150,-** Aija Blitte; Ģirts Krūze; Ara Pumpurs; **125,-** Vita Bite; **103,-** Nora Mičule; **102,-** Des Moines un apkārtnes tautieši

ASV; **100,-** Ņujorkas Latv. ev. lut. draudzes un Longailendas Dāmu komiteja; Ziemeļkalifornijas Latviešu ev. lut. draudze; Skaidrite Ābeltiņš; Māra un Vitauts Bel-davs; Baiba un Jānis Bērziņš; Gu-nārs Boršteins; Olģerts Čakars; Dzintars Dzilna un Māra Grīslis; Elmārs Ēvele; George Garnelis; Monika un Dzidris Gobiņš; Ro-berts Inveiss; Ivars un Carol Jozus; Arvīds Lielkājs*; Jānis Liepnieks; Ināra Reine; Baiba Rosenkranz; Elmar Strazds; Aina Thomas; Edvīns Tums; Daina un Andris Ūdris; Vija un Aivars Zeltiņš; **75,-** Aivars Aistars; Juris un Ilze Bēr-ziņš; Gunars Grube; **60,-** Mier-valds Malcenieks; **55,-** Raimond Cerbins; **50,-** Saginavas Latviešu klubs; John Apinis; Alvina Ba-jārs; Valda un Jānis Bolis; Ēriks Dambergs; Gunta Douglas; Lazar Fleishman; Vija Hosp; Edīte Irbe; Skaidrite Johnson; Elza Kozlov-skis; Ligita Krumkalns; Ilze Lācis Kalniņa; Miervaldis Mieriņš; Bi-ruta Plūģis; Rita Podnieks; Jānis Pone; William Ryder; Velga Ru-kuts; Līga Stam Ziemeļis; A. un A. Straumanis; Māra un Juris Ubāns; Gaida Valkovskis; Maija Veide; W. un I. Weir; Dzintra Zariņa; Pēte-ris Zariņš; Ģirts Zeidenbergs***; **35,-** Mudite Waterman; Ņina Zviedris; **30,-** Anda un Bill Cook; **25,-** Juris Abrenietis; Gunārs An-dersons; Daina Apple; Ilona Arter; Solveiga Dubinskis; Dzidra Elias; Māra Ģiga; Ilze B. Ibrahim-Sapra-ša; Jānis Jurgens; Indriķis un Jo-lanta Kaņeps; Valdis Ķeris; Valdis Nodievš; Herberts Robežnieks; Austrā un Valdis Strautmanis; Vi-tolds Vitums; Juris Zebergs; **20,-** Jānis Bicevskis; Mark un Ināra Liepa; Jānis Pogulis; Irma Vītols; Imants Zeidlickis; **10,-** John C. Anderson; Ojārs Brūveris; Harry Jancis; Pauls Kupšis.

In this issue

The 41st issue of the Museum's Newsletter opens with the Chairman of the Board, Valters Nollendorfs, comparing the new opera „The Immured“ with the situation in which the Museum finds itself – a grand vision requiring a sacrifice, and dark forces working to destroy what has already been achieved. Nevertheless, the proposed changes to the Occupation Museum law, declaring the Museum and Memorial to be objects of National Interest, and moving responsibility for Building Permits away from the Riga City Council, give hope of a positive resolution. Then our "sacrificial immurement" in the new building will be a capsule containing the names of our supporters.

The director of the Museum, Gunārs Nāgels, writes on page 2, that even in the current difficult situation, the Museum is fulfilling its mission to *Remember, Commemorate and Remind*. VIP visitors to the Museum have included the Secretary of State of His Holiness The Pope, His Eminence Cardinal Pietro Parolin (page 14) and the Foreign Minister of the Islamic Republic of Iran, His Excellency Mohammad Javad Zarif (page 15). The work of the Museum was interrupted by an anonymous phone call on 9 May, informing us in Russian that there is a bomb in the Museum. The exposition was closed and the building evacuated for an hour, but the bomb squad did not find anything.

The Museum's picket in support of changes to the Occupation Museum law is shown on page 3. After the picket, the Saeima voted to support the changes (in the second reading) with 60 positive votes and no negative votes or abstentions.

The Museum Exposition Curator, Kārlis Dambītis, has successfully defended his doctoral dissertation (page 3).

Our long-time financial planner and supervisor Pēteris Bolšaitis has been awarded the Order of Three Stars. He

was among the founders of the "Latvian 50 Year Occupation Museum Fund Support Group" in the USA. He and his wife are themselves among the top 100 donors to the Museum (page 4).

Work is continuing in all fields. The Audiovisual Department has released a new DVD about Latvian Legion soldiers in the Zedelgem POW camp in Belgium, and rereleased a collection of three documentary films about the 25 March 1949 deportation – this time on a USB Flash memory drive (page 5).

Since 2014, over 200 teachers have attended the Museum's Education Department's free courses "Leaving Latvia. Emigration. Flight. Deportation", which are part of the teachers' professional development (page 6).

The multi-media exhibit "Latvians in the World 1944–1991" is now complete, and will be a part of the new exposition when the reconstruction of the Museum building is complete. The last two sections are devoted to Latvians in the Western world 1944–1991 and their part in the struggle for the renewal of independence (page 7).

The former KGB building (the "Corner House") has been the venue for a series of public lectures which will continue in the autumn. The lectures have been about the role of the KGB in cultural contacts with exile Latvians; working with KGB archives; politically motivated trials of Jews, with emphasis on the airplane hijacking trial of 1970–1971 (page 8).

The courtyard of the Corner House will be the site of a new exhibition to be opened on 7 July. It is dedicated to the memory of those 99 victims of Communist terror, who were executed without trial in the Riga Central Prison between 27 and 29 June 1941. Their bodies were exhumed when the Soviets had fled, and reburied in the Forest Cemetery on 6 July 1941. At that time only 69 victims were identified and no further identifications were made until 2014, when the Museum's historian, Inese

Dreimane, started researching this crime. She has succeeded in identifying all of the victims and has found photographs of 56 of them (page 9).

Some of the Museum's new acquisitions are shown on pages 10 and 11. A garter woven in the Riga Central Prison in 1948. A violin taken by a deportee to forced resettlement in Krasnoyarsk. A strong box belonging to the former militia officer Vasilij Kononovs, and used at his home to store documents and, possibly, weapons. Kononovs was convicted in 2004 of crimes against humanity for his inhumane activities as a Soviet Partisan leader in World War II. A coat of dog fur worn by Latvian deportees in Tomsk region. A travelling chest used by a Latvian exile family travelling from Germany to Morocco. A Latvian flag that had been buried in sawdust and hidden in the attic during the whole occupation period, and was only discovered in October 2015.

The Museum has received a sizeable donation of USD 160 000 from Dzidra Ozoliņa, in memory of her sister, Rasma Ķemme, who passed away suddenly, aged 96 (page 12).

Professor Valters Nollendorfs, the Chairman of the Board, celebrated his 85th birthday (page 12), and the Museum's representative in Australia, Ināra Graudiņa, celebrated her 80th birthday (page 13). The Museum helped to organize the 100th birthday celebrations of Valentine Lasmane, who worked with the Latvian Central Council organizing refugee boats to Sweden during the German occupation (page 13).

The Museum was visited by Ilze Stockwood, the daughter of the founder of colour photography in Latvia, Juris (Georg) Benjamins (page 14).

All Museum supporters are gratefully acknowledged, and the last few pages show lists of financial donations received from 1 July to 31 December 2015. //

Gunārs Nāgels
Director

Muzejs būs pateicīgs par jūsu ziedojumu, jo no tā ir atkarīga muzeja nākotne

Ziedojumus muzejam un grāmatu pasūtīnājumu var nodot, sūtīt un pieteikt:

Latvijā: Latvijas Okupācijas muzejā,
Raiņa bulvārī 7, Rīgā,
LV-1050,
SEB banka,
kods UNLALV2X, konta
nr. LV67UNLA0002400700517.
Muzejā var ziedot ar kredītkarti.

Pa pastu var pieteikt ziedojumu,
uzrādot vārdu, adresi, tālruņa numuru,
kartes nosaukumu, numuru un
derīguma beigu termiņu.

Kanādā: čeki rakstāmi LRDF
("Latvia Relief and Development
Fund") ar piezīmi "ziedojums
Okupācijas muzejam", c/o Dagnija
Staško, 16 Elterwater Ave., Nepean,
ON K2H 5J2, Canada. Ziedojumi
atskaitāmi no Kanādas federālajiem
ienākumu nodokļiem.

Austrālijā: čeki rakstāmi „SLS -
Okupācijas muzejs“ un sūtāmi: Ināra
Graudiņa, 141 Darley Rd., Randwick,
NSW 2031, Australia. Var ziedot ar
bankas pārskaitījumu uz BSB 704723,
Account Number 20350101

Lielbritānijā: Inese A. Smith
36 Fairmount Drive
Loughborough
LE11 3JR, United Kingdom.

ASV: čeki rakstāmi OMFA, c/o
Ilze Resnis, 10930 Nollwood
Drive, Chardon, OH 44024, USA.
Ziedojumi atskaitāmi, aprēķinot
ienākumu nodokļus.

Ar kredītkarti vai "PayPal" tiešsaistē
muzeja mājaslapā www.omf.lv

Par veikto ziedojumu rakstiet:
ziedojumi@omf.lv

Apkārtraksts nr. 41,
2016. gada vasarā, Rīgā.
Iznāk divas reizes gadā.
ISSN 1407-3668
Redaktores Līga Strazda, Inese
Krieviņa, korektore Dzintra Auziņa,
maketētājs Jānis Kulmanis.

Atsauksmes par šo apkārtrakstu
aicinām sūtīt uz
pr.okupacijasmuzejs@omf.lv

Latvijas Okupācijas muzejs,
Raiņa bulvāris 7, Rīga, LV-1050

Tālruni: birojs – 67212715,
Izglītības nodaļa – 67211030,
www.omip.lv
Fakss 67229255

E-pasts: omf@latnet.lv
Mājaslapa: www.omf.lv
www.okupacijasmuzejs.lv
Reģ. nr. 40008018848

Pikets par grozījumiem Okupācijas
muzeja likumā 2016. gada 19.
maijā pie Saeimas nama